

МИЛАН ТОДОРОВ

ЈА САМ ЕЛВИРА

(диптих)

1.

Док се облачи, Елвира ми прича о својој мајци.
Замисли шта ми је јуче одговорила када сам је питала: ко сам
ти ја, мама?

Не знам.

Одговорила је:

Сигурно си ми нешто добро...

Онда Елвира плаче на мом рамену и онда јој је, ваљда, мало
лакше.

Хвала ти, каже искрено. Не знам шта бих без тебе!

Али ипак не жели да спава са мном.

За сада, каже.

Колико дуго може да траје време садашње, питам.

Елвира се прави да ме не разуме.

И ја знам да то њено „сада” значи „нарочито не сада”, како
каже Елвира.

Нарочито не сада, када је запала у кризу средњих година и
када је уверена да више не може да води уобичајен сексуални жи-
вот после менопаузе.

Истовремено, она све боље изгледа. И то не мислим, нарав-
но, само ја.

Кад смо недавно били на аеродрому, један познати глумац...
наочит човек рекла је Елвира... ме је нападно гледао.

Она, заиста, изгледа све боље. И ја јој то упорно понављам,
али она мисли да моје речи служе само томе да бих је суботом
увече после вечере и чаше или две доброг вина, одвукао у кревет.

Знаш шта јој се сада дешава? пита ме у пола посла. Управо сам, наиме, помислио да је ствар међу нама кренула, јер ми је дозволила неке мале нежности, што у последње време није чинила.

Шта, за Бога милога?

Неконтролисано како.

Молим?

Онако, и кад мора и кад не мора. Једноставно више не контролише перисталтику црева. И све ја то морам да чистим. Али, она је свега тога свесна и стид је. Мене заправо боли њен стид... разумеш?

А глумац, како те је он то гледао?

Ја сам веома свесна да сам још... како да ти то кажем (постидела се)... привлачна средовечним мушкарцима...

Заболело ме је.

Одједном одлучих да будем сасвим искрен.

Заболело ме је кад си то рекла. Ја, будала, закупљен дисплејима са информацијама о одласцима и доласцима, страхом од пада, не заборављам никада да је слетање опасније од узлетања, па онда оно редовно кашњење ислужених Јатових авиона... нисам ни приметио тог клипана.

Мислим да грешиш. Човек уопште није клипан, него врло успешан филмски и позоришни глумац.

А шта сам ја?

Она опет ћути.

Знаш, кажем, морам да ти признам, то се и мени дешава.

Теби... па, наравно...

Можеш да се иронично смејеш колико хоћеш, али приметио сам да ме женске управо попут тебе понекад гледају, али онако, као када има још нешто иза тог погледа.

Разочарање?

Можда, драга моја Елвира, ко то зна... Сви смо, на овај или онај начин, разочарани...

Али, то је друго, драги мој. Ти никада ниси волео жене своје генерације.

Ја не кажем да су то жене моје генерације.

Али, не много млађе, зар не?

Мм... да... у праву си... али ипак, већ обележене.

Шта ти то значи? Какав фашизам?

Не, ниси ме схватила. Обележене значи на неки начин емотивно изневерене или бар озбиљно повређене.

Ловац који следи крвави траг дивљачи. Како се то оно беше звало? Крвоследник?

Не желим да се упуштам у расправу колико је она, Елвира, млађа од мене. Осам година. Девет. Много или не баш много. Мени је то увек било свеједно. И сада ми је свеједно.

А ја старим, каже Елвира и закопчава грудњак на леђима. Незауостављиво и непобитно старим. Ето... помози ми...

Помажем.

Она на то изненада каже: неукусан си!

Молим.

Неукусан си. Врло добро знам шта мислиш и у ком тренутку то мислиш.

Примећујем да јој је нос оштар. Иначе сам увек сматрао да је писав, нежно писав, мали и благ. А уши су јој велике, бледе, испод полудугачке црне косе, која се на махове разређује и стањује при дну.

Мислим да си ти особа која је оперисана од сваког саосећања. Фијаско. Још једно пропало суботње вече.

Док је сређивала гардеробу, устајала па седала, чекала такси, гледала кроз погрешан прозор, онај ка дворишту а не према улици, проверавала стање балетанки на својим дугим ногама... изненада је опет рекла: Знаш, невероватно је да се оваква прича догодила и мојој мајци. Последњих десет година очевог живота она са њим није проговорила ни реч. Памтим тај мук, језиву тишину... не знам ко је био крив, само могу да наслућујем из позиције зреле особе...

Такси је трубио упорно и нервозно и она ме је, пре но што ће стрчати низ мало степениште у кући, пољубила у образ.

Отишла је и ја сада јасно осећам да је то жена која ми никада није припадала, иако смо већ три године заједно. Не морамо да осећамо и мислимо исто. Дакле, не мислим на то. То се дешава људима који су дуго заједно. Или се не дешава. Али, ово сада иде у погрешном правцу. Дефинитивно, ма шта то значило.

2.

У таксију лепо мирише на цитрусе и суве смокве, рецимо, премда сам имала утисак да је човек у њему предуго седео и перверзно буљио у мали телевизор који се дрмуса на командној табли. То први пут видим у нашим таксијима. Нисам претерано индискретна, мислим само да је можда време да ствари видим онаквим какве јесу. Таксисти је ова аутомобилска кабина замена за кућу. И нормално је да чини све да се у њој осећа пријатно.

Да ли вам смета музика, упитао ме је.

Тек сада сам приметила да он не гледа телевизијски програм него снимак неке концертне представе. Гудачи у атријуму велике готске цркве. Сунце које исијава изнад њихових инструмената, грана лозе надвијена над тремом.

Напољу је вејао мокар снег.

Не, напротив, кажем и мислим човек је сигурно образован и ко зна каква невоља га је натерала да по оваквом невремену дежурра на такси станици.

Претурам по својој огромној мекој ташни и схватам да сам код Гордана заборавила четицу за зубе. Он има у орману десет нових нераспакованих четкица за зубе, али ја увек са собом носим своју. И не мењам је годинама. Он мења своју сваких месец дана. Не разумем у чему је разлика, али разлика постоји. У сваком случају знам да се нећу вратити по ту своју плаво-црвену четкицу за зубе са мобилном дршкицом.

После петнаестак минута кажем таксисти: Оставите ме иза оног сигнала, јер увек намерно силазим код тог сигнала који упозорава возаче на прелаз преко пруге. То чиним и сада, дубоко после поноћи, јер волим да узмем мало свежег ваздуха пре него што стигнем кући. Живот је сада тако кратак и можда га што дужим шетњама можемо учинити подношљивијим, мислим и знам шта би Гордан на то рекао. Не мораш, ти ионако имаш zgodне ноге... Или нешто у том стилу. Сувише је предвидљив. За њега ниједна тема није озбиљна. Можда је тако боље. Лакше пролази кроз забрањено, кроз црвено.

Човек зауставља такси, излази и отвара ми врата. Нешто што нисам очекивала нити сам икада доживела у овом граду. Музика има чудно дејство, понекад, зар не? Док му плаћам вожњу, он стоји благо наклоњен, висок, углађен, блед (тек сад примећујем да има дугу косу неуобичајену за његове године) и каже запањујуће: Здраво. Примећујем и да му глас дрхти. Потом полако затвара врата и прелази на другу страну возила, зурећи у мене са једва видљивим одсјајем у очима.

Откуд та потреба у мушкарцима да се стално, у свакој ситуацији, примерено или најчешће непримерено, приближавају супротном полу, да освајају, као да им је то запис од Бога?

Тихо сам ушла у стан. Мајка је спавала у својој соби. Час је гласно хркала а час мировала, као да није дисала.

Нисам имала снаге више да се исцрпљујем са њом, закључала сам врата њене собе као што сам чинила сваке ноћи плашећи се да једном не устане из кревета и падне низ стрмо степениште.

У купатилу сам се брзо истуширала врелом водом па затим хладном. Обукла плави пењоар. Ушла у дневну собу и упалила

малу подну лампу, укључила телевизор. Била је нека репортажа о Токију. Сетила сам се речи једног Јапанца које је изговорио приликом једног у низу оних њихових земљотреса у околини Фукушимае и нуклеарног реактора: Плашити се превише или премало је исто.

Да, заиста би се могло и тако назвати то осећање стално растуће пустоши. Осетила сам тескобу од тога.

Отворила сам прозор. Дугокоси таксиста је стајао испод светиљке пред улазом. Кад је зачуо прозор, подигао је главу и махнуо ми. Наши погледи су се срели.

Ујутро, питала сам се како је тај непознати мушкарац могао да зна шта ми је тог тренутка у глави.

Како је, уосталом, могао да зна за моју потребу да се ослободим ове дуге везаности... Да прекинем ту врсту уништавајуће зависности.

Доцније сам паковала мајчине ствари које ће понети са собом у болницу.

Изненада постала је врло присебна. Тачно је знала где се који комад њене гардеробе налази, где пешкири, где лекарски налази, говорила ми је да припазим на фото албум... све је било сасвим као некада, ништа није заборавила, изузев што ме је звала Ана, вероватно је сада умислила да сам покојна тетка. Узалуд сам јој говорила: ја сам Елвира... твоја мала ћерка, тако сам рекла, и још: мама, погледај ме...

Она је изненада заплакала. И плакала је тихо цвилећи све време док сам је паковала.

Не, то није заборав, помислих, то је нешто дубље. Заборав је разумљива ствар, а ово је нешто сасвим неразумљиво и зато страшно.

О томе сам мислила док сам мајци пресвлачила пелене, о тој другој, тамној страни заборава.

Некако баш у исто време зазвонио ми је мобилни. Гордан се јављао са посла увек тачно у девет и тридесет ујутро, пре јутарње паузе за доручак. Хеј, па ти си потпуно заборавила на мене... Као да сам четкица за зубе... рекао је весело.

Могла сам да му кажем... да заборав нема своју коначну форму. Толико сам знала из мајчине приче. Али, зашто? То на крају крајева ништа не мења.

Уместо свега, ћутала сам.

Помислих, можда сам и ја као мајка? Можда бих могла десет година да ћутим са неким мушкарцем? И да све заборавим.

Зато нервозно прекидам везу, тражим онај ноћашњи згужвани папирећ у својој ташни и заказујем такси...

Ја сам... Елвира, кажем.